

اصول یادگیری، چالش ها و راهکارها

نویسنده:

مطهره شهرکی

موسسه انتشارات آفتاب گیتی

آفتاب گیتی

میراثه	:	شهرکی، مطهره ۱۳۷۳-
عنوان و نام پدیدآور	:	اصول یادگیری، چالش ها و راهکارها/ نویسنده مطهره شهرکی، ویراستار هوشنگ اسدزاده
مشخصات نشر	:	تهران: آفتاب گیتی، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری	:	۱۰۴ ص: تصویر، جدول
شابک	:	۹۷۸-۶۲۲-۳۱۴-۶۴۱-۱
وضعیت فهرست نویسی	:	لیا
یادداشت	:	کتابخانه: ص: ۱۰۴-۱۰۰.
موضوع	:	یادگیری Learning یادگیری - اختلالات Learning disabilities روانشناسی یادگیری Psychology of Learning
رده بندی کنگره	:	LB۱۰۰۰
رده بندی دیویی	:	۱۵۳/۷۷۰
شماره کتبیخانه ملی	:	۹۷۸۳۳۲
اطلاعات رکنورد کتبیخانه	:	لیا

آفتاب گیتی

عنوان: اصول یادگیری، چالش ها و راهکارها

نویسنده: مطهره شهرکی

ویراستار: هوشنگ اسدزاده

نشر و پخش: موسسه انتشاراتی آفتاب گیتی

نوبت چاپ: اول، اردیبهشت ۱۴۰۳

شمارگان: ۱۰۰ نسخه

چاپ: فذک

قیمت: ۱۰۰۰۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۳۱۴-۶۴۱-۱

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

آدرس: - فرودگاه مهر آباد - مجموعه تفریحی و فرهنگی هما

www.aftabegiti.com نشر و پخش همراه: ۰۹۱۲۳۴۲۳۶۲ ۰۲۱۶۶۹۶۸۳۷

پیشگفتار	۷
فصل اول یادگیری	۱۰
یادگیری	۱۱
شکل های اساسی یادگیری	۱۵
شرایط یادگیری	۱۵
راهبردهای یادگیری	۱۶
راهبردهای یادگیری و مطالعه: شناخت و فراشناخت	۱۹
برنامه ریزی	۲۰
نظارت و ارزشیابی	۲۰
نظم دهی	۲۰
آموزش راهبردهای یادگیری: شناختی و فراشناختی	۲۱
روش پس ختام (پس خبا)	۲۱
روش کاپس	۲۲
روش مردر	۲۲
روش آموزش متقابل (آموزش دو جانبه)	۲۳
فصل دوم مهارت خواندن	۲۴
تعریف مهارت و نحوه کسب آن	۲۵
مفهوم مهارتهای خواندن	۲۵
ضرورت داشتن مهارت خواندن	۲۶
پنج مؤلفه مهارت های خواندن	۲۶
خود آگاهی و خود سنجی	۲۶
هوشیاری و آگاهی نسبت به امکانات	۲۷

۲۷.....	روش ها، سازماندهی، استراتژیها
۲۷.....	کارایی، اعتماد به نفس و شایستگی
۲۸.....	آمادگی برای خواندن
۲۹.....	روشهای خواندن
۳۰.....	مهارت خواندن سریع
۳۰.....	مهارت عبارت خواندن
۳۰.....	مهارت دقیق خواندن
۳۱.....	مهارت خواندن تجسسی
۳۱.....	مهارت خواندن انتقادی
۳۱.....	مهارت خواندن برای درک زیبایی و جنبه های هنری مطلب
۳۱.....	چگونه خواندن کتاب
۳۲.....	مهارت خواندن برای دانش آموزان
۴۰.....	فصل سوم: مزایای شیوه صحیح مطالعه
۴۱.....	مزایای شیوه صحیح مطالعه
۴۲.....	مهارتهای صحیح مطالعه
۴۵.....	مطالعه
۴۵.....	چستی مطالعه
۴۷.....	تفاوت خواندن و مطالعه
۴۹.....	فصل چهارم: کیفیت محیط های یادگیری
۵۰.....	محیط های یادگیری
۵۲.....	محیط های یادگیری معلم محور
۵۳.....	محیط یادگیری یادگیرنده
۵۵.....	محیط یادگیری میانجی شده

۵۷.....	مبانی روانشناختی
۵۷.....	مبانی تربیتی
۵۸.....	مبانی تکنولوژیکی
۵۸.....	مبانی فرهنگی
۵۹.....	مبانی عملی
۶۰.....	محیط های یادگیری سازنده گرا
۶۷.....	محیط های یادگیری باز
۶۸.....	محیط های یادگیری مشکل گشایی
۶۹.....	کیفیت محیط یادگیری
۷۱.....	فصل پنجم: یادگیری الکترونیکی
۷۲.....	مفهوم یادگیری الکترونیکی
۷۲.....	مدل های یادگیری در محیط های الکترونیکی وب
۷۳.....	مدل های مختلف فضاهای یادگیری
۷۳.....	مدل های یادگیری شبکه ای
۷۴.....	یادگیری در کلاس های آینده
۷۴.....	یادگیری ساختار دانش و توانایی حل مشکل
۷۵.....	یادگیری مبتنی بر جامعه
۷۶.....	ابزارهای اصلی
۷۶.....	زیرساخت های شبکه و سخت افزار
۷۶.....	تاثیر فناوری اطلاعات و ارتباطات بر یادگیری
۸۱.....	فصل ششم: یادگیری از دیدگاه های مختلف روان شناسی
۸۲.....	یادگیری از دیدگاه روانشناسی رفتار گرا
۸۳.....	یادگیری از دیدگاه روانشناسی شناختی
۸۵.....	نظریه رشد شناختی پیاژه
۸۶.....	نظریه یادگیری گشتالت
۸۷.....	نظریه یادگیری معنی دار کلامی

۹۰.....	راهبردهای شناختی - فراشناختی
۹۱.....	راهبردهای تکرار در تکالیف ساده یادگیری
۹۳.....	راهبرد مرور ذهنی در تکالیف پیچیده یادگیری
۹۴.....	راهبرد بسط‌دهی در تکالیف پایه
۹۴.....	راهبرد بسط‌دهی در تکالیف پیچیده
۹۵.....	فراشناخت
۱۰۰.....	منابع و مآخذ

پیشگفتار

محققان به تازگی دریافته‌اند که تفاوت‌های افراد در یادگیری فقط ناشی از هوش و توانایی آنها نیست بلکه عوامل دیگری از جمله ویژگی‌های ذاتی و شخصیتی افراد، مشکل بودن تکالیف محوله و سبک‌های یادگیری می‌تواند تاثیر بسزایی در یادگیری افراد داشته باشد. از میان این عوامل سبک‌های یادگیری نقش بسزایی بر فرآیند یادگیری داشته می‌تواند نقش بسیار موثری بر میزان یادگیری افراد داشته باشند، سبک‌های یادگیری به عنوان روش‌هایی هستند که افراد اطلاعات و تجربیات تازه را در ذهن خود سازماندهی و پردازش می‌کنند تا بتوانند مشکلات و مسائل پیش روی خود را حل نمایند. بر این اساس محققان استفاده از شیوه‌های مناسب آموزشی جهت ارائه به افراد با سبک‌های یادگیری متفاوت را یکی از الزامات اجتناب ناپذیر بهبود یادگیری دانسته و در تحقیقات فراوانی به این مهم اشاره نموده‌اند چرا که معتقدند تناسب شیوه تدریس اساتید با سبک یادگیری دانشجویان باعث تحریک انگیزه یادگیری و پیشرفت تحصیلی دانشجویان می‌گردد.

سبک‌های یادگیری خود به سه دسته: سبک شناختی، سبک عاطفی و فیزیولوژیکی تقسیم می‌گردد. در این میان سبک شناختی به این مفهوم اشاره می‌نماید که یادگیرنده چگونه مطالب را درک می‌کند و به خاطر می‌سپارد چگونه اندیشیده و مسائل را تحلیل می‌نماید. سبک‌های شناختی نیز دارای طبقه‌بندی‌های مختلفی هستند که از آن جمله می‌توان به سبک‌های وابسته به زمینه و مستقل از زمینه، سبک‌های تکانشی و تأملی و سبک‌های یادگیری بر مبنای الگوی یادگیری تجربی کلب اشاره نمود. بر اساس نظر کلب یک الگوی یادگیری بر اساس یک چرخه چهار مرحله‌ای به وجود می‌آید:

در مرحله تجربه عینی افراد بیشتر بر احساس‌ها و توانایی‌های خودشان متکی هستند تا یک رویکرد منظم نسبت به حل مسئله و موقعیت‌ها. افراد از طریق احساس، تجربه‌های خاص، ارتباط با دیگران یاد می‌گیرند و نسبت به احساس خود و افراد دیگر حساس هستند. در مرحله مشاهده تأملی فرد به حوصله و عینیت و قضاوت دقیق متکی است ولی الزاماً اقدامی انجام نمی‌دهد. افراد برای تشکیل عقاید خود، به افکار و تئوری‌ها مراجعه می‌کنند. معمولاً از راه گوش دادن و دیدن،

مشاهده دقیق قبل از پیش داوری، دیدن امور از زوایای مختلف، و جستجو برای یافتن معانی امور یاد می‌گیرند. در مرحله مفهوم سازی انتزاعی برای درک مسائل و موقعیت‌ها بیشتر از منطق و اندیشه استفاده می‌شود تا از احساس و نهایتاً در مرحله چهارم که شیوه آزمایشگری فعال است یادگیری از راه انجام دادن کارها، یعنی به صورت تجربه کردن با تاثیرگذاری و تغییر موقعیت صورت می‌گیرد.

از تفریق دو به دوی نمره‌ها حاصل از چهار مرحله یادگیری، یعنی تفریق مفهوم سازی انتزاعی از تجربه عینی و آزمایشگری فعال از مشاهده تأملی، دو نمره به دست می‌آید. این دو نمره بر روی دو محور مختصات (با توجه به منفی و مثبت بودن نمره حاصل) قرار می‌گیرد. یکی محور عمودی یعنی تجربه عینی - مفهوم سازی انتزاعی و دیگری محور افقی یعنی مشاهده تأملی - آزمایشگری فعال است که نوع سبک هر فرد را مشخص می‌کند. در سبک واگرا افراد در دیدن موقعیت‌های عینی از دیدگاه‌های مختلف، بیشترین توانایی را دارند. رویکرد آن‌ها به موقعیت‌ها بیشتر مشاهده کردن است تا عمل کردن. در سبک همگرا افراد بیشترین توانایی را در کاربرد عملی اندیشه‌ها و نظریه‌ها دارند. آنها بیشتر ترجیح می‌دهند با تکالیف و مسائل فنی سروکار داشته باشند تا با مسائل اجتماعی بنابراین مشاغل فنی و تخصصی مناسب این افراد است. در سبک جذب کننده افراد می‌توانند مقدار زیادی از اطلاعات را درک و به طور منطقی از آنها استفاده نموده در نتیجه به مفاهیم انتزاعی توجه بیشتری نشان می‌دهند. این سبک یادگیری برای مشاغلی که مستلزم اطلاعات و دانش اند موثر است. و نهایتاً افرادی که سبک آنها انطباق‌یابنده است از طریق تجربه کردن و انجام دادن می‌آموزند توانایی این افراد کار کردن با اشیاء و کسب تجربیات جدید در هنگام انجام فعالیت است، این افراد توانایی بالقوه بازاریاب یا فروشنده موفق شدن را دارند. از دیگر ابعاد مهم سبک شناختی تأثیر گذاری آن بر خلاقیت افراد است. خلاقیت در یادگیری یا به عبارت دیگر یادگیری مهارت‌های تفکر خلاق از جمله مهمترین نیازهای جوامع دانش محور می‌باشد. خلاقیت از دید پژوهشگران مفاهیم متعددی داشته و هنوز اجماع خاصی در مورد تعریفی واحد از آن که همه جنبه‌های آن را پوشش دهد نشده است. لذا ماهیت خلاقیت در مکاتب مختلف بسیار

متفاوت بوده و هر مکتب به ضم خود نظری را ابراز می نمایند. بر این اساس روانکاوان خلاقیت را نتیجه حل تعارض که در ضمیر ناخودآگاه ایجاد شده است می دانند در صورتی که انسان گرایان تاکید دارند خلاقیت زاییده سلامت روانی، خودشکوفایی و کمال انسانی است و مجامع پزشکی بر رابطه خلاقیت با مغز انسان تاکید می نمایند. یکی از نظرات معتبر در این باره دیدگاه تورنس است از دید این محقق تفکر خلاق عبارت است از فرآیند حس کردن مشکلات و مسائل، اختلاف نظر درباره اطلاعات، خطا کردن در عناصر و عوامل اشیاء و ... حدس زدن و تشکیل فرضیه ها درباره این کمبودها ارزیابی و آزمایش این حدس ها و فرضیه ها، احتمالاً اصلاح و آزمایش مجدد آنها و نهایتاً مرتبط ساختن نتایج، تورنس تفکر خلاق را مرکب از چهار عامل اصلی می داند که عبارتند از: سیالی: یعنی استعداد تولید ایده های فراوان، ابتکار: یعنی استعداد تولید ایده ای بدیع، غیر عادی و تازه انعطاف پذیری: یعنی استعداد تولید ایده ها و روش های بسیار گوناگون بسط یعنی استعداد توجه به جزئیات. در ادامه راه تورنس و جهت کاربردی تر و کوتاه کردن زمان مورد نیاز برای اجرا و نمره گذاری، آزمون خلاقیت آقای حامدی بر اساس نظر تورنس جهت تعیین میزان خلاقیت افراد طراحی شد. همانند تعاریف متعدد ارائه شده در زمینه خلاقیت دیدگاه های متفاوتی نیز در مورد عوامل موثر بر خلاقیت وجود دارد در یک نظرگاه چهار عامل موثر در ایجاد خلاقیت: عوامل فردی، عوامل محیطی، عوامل گروهی و عوامل سازمانی هستند. در نظرگاه دیگر محققان خلاقیت را از بعد روانشناختی خلاقیت را منوط به عوامل روان شناختی خصوصاً میزان هوش و استعدادهای فردی می دانند. بر این اساس توصیه می شود که زمینه برای پرورش خلاقیت افراد باهوش فراهم شود. همچنین از بعد رویکرد اجتماعی خلاقیت بیشتر امری گروهی شناخته شده که بر این اساس برای داشتن خلاقیت، بر فراهم کردن عوامل گروهی تاکید می کند و سرانجام در بعد سیستمی خلاقیت در سازمان متأثر از عوامل متعددی است که می توان زمینه ظهور و بروز آن را از طریق فراهم کردن «عوامل فردی»، «عوامل محیطی» محقق نمود. همانطور که ملاحظه می شود در اغلب دیدگاه ها عوامل فردی جزء تفکیک ناپذیر ایجاد خلاقیت افراد محسوب شده و مورد تأکید محققان قرار گرفته اند، از جمله مهمترین متغیرهای سطح فردی موثر بر خلاقیت می توان به توانمندی، ویژگی های شخصیتی، سبک شناختی، هوش و چالش پذیری افراد اشاره نمود.